

что в конечном счете повышает результативность трудовой деятельности. Но при этом должна применяться в условиях непродолжительного в определенном отрезке действия.

Література

1. Бурчакова, М. А. Стресс в организации: управление в контексте социально-ориентированной экономики [Текст] / М. А. Бурчакова, А. Р. Сардарян // Российское предпринимательство. – 2012. – № 20 (218). – С. 79–84. – Режим доступа: <http://www.creativeconomy.ru/articles/25382/>
2. Буданова, М. В. Методика анализа системы мотивации труда персонала промышленного предприятия [Текст] / М. В. Буданова, С. А. Афонина // Российское предпринимательство. – 2012. – № 8 (206). – С. 83–88. – Режим доступа: <http://www.creativeconomy.ru/articles/23450/>
3. Гибадатова, Г. Р. Особенности воспроизводства человеческого потенциала на микроуровне [Текст] / Г. Р. Гибадатова // Российское предпринимательство. – 2011. – № 5 Вып. 1 (183). – С. 102–106. – Режим доступа: <http://www.creativeconomy.ru/articles/11690/>
4. Раис, А. Ф. Новые методы управления персоналом [Электронный ресурс] / А. Ф. Раис. – Режим доступа: <http://www.elitarium.ru/>
5. Коноплева, Г. И. Социальная эффективность управления персоналом [Текст] / Г. И. Коноплева,

- А. С. Борщенко. Альманах современной науки и образования. Тамбов: Грамота. – 2013. – № 7. – С. 80–83.
6. Армстронг, М. Стратегическое управление человеческими ресурсами [Текст] / М. Армстронг; пер. с англ. – М.: ИНФРА-М, 2002. – 328 с.

References

1. Burchakova, M. A., Sardarian, A. R. (2012). Stress in organization: management in the context of socially-oriented economy. *Rossiyskoe predprinimatel'stvo*, 20 (218), 79–84. Available at: <http://www.creativeconomy.ru/articles/25382/>
2. Budanov, M. V., Afonin, S. A. (2012). Metodika analiza sistemy motivacii truda personala promyshlennogo predpriyatija. *Rossiyskoe predprinimatel'stvo*, 8 (206), 83–88. Available at: <http://www.creativeconomy.ru/articles/23450/>
3. Gibadatova, G. R. (2011). Osobennosti vosproizvodstva chelovecheskogo potentsiala na mikrourovne. *Rossiyskoe predprinimatel'stvo*. 1/183 (5), 102–106. Available at: <http://www.creativeconomy.ru/articles/11690/>
4. Rice, A. F. New methods of personnel management. Available at: <http://www.elitarium.ru/>
5. Konoplev, G. I., Borshchenko, A. (2013). Social'naja jeffektivnost' upravlenija personalom. *Al'manah sovremennoj nauki i obrazovanija*. Tambov: Gramota, 7, 80–83.
6. Armstrong, M. A. (2002). Strategicheskoe upravlenie chelovecheskimi resursami. Moscow: INFRA-M, 328.

*Рекомендовано до публікації д-р екон. наук Позднякова Л. А.
Дата надходження рукопису 21.04.2015*

Гулай Елена Сергеевна, кандидат экономических наук, ассистент, кафедра экономики, бизнеса и управления персоналом на транспорте, Украинский государственный университет железнодорожного транспорта, пл. Феербаха, 7, г. Харьков, Украина, 61050
E-mail: elenka-1985.2011@mail.ru

УДК 336.7

DOI: 10.15587/2313-8416.2015.42896

ШЛЯХИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ РЕКОМЕНДАЦІЙ FATF ЩОДО ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ДОХОДІВ ЗЛОЧИННОГО ПОХОДЖЕННЯ НА РИНКУ ВЕКСЕЛІВ

© А. І. Гулей, Т. Л. Дмитренко

У статті розглянуто заходи, спрямовані на протидію відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом, щодо фінансових операцій з використанням простих і переказних векселів. Проведено дослідження та аналіз процесу розвитку вексельного обігу в різних країнах світу, природу векселів, як розрахункового документа, цінного паперу, комерційного та банківського кредиту та процесу знерухомилення векселів. Також, досліджуються проблеми нормативно-правової бази, що стосується вексельного обігу в Україні, і даються деякі рекомендації щодо зменшення ризиків обігу векселів

Ключові слова: відмивання коштів, кредитні кошти обігу і платежу, простий вексель, переказний вексель

In this article the measures directed on counteraction to laundering of criminal incomes are considered about the financial transaction with using bills of exchange and promissory notes. A study and analysis of the development process of bills of exchange and promissory notes in different countries of the world, the nature of bills as payment document, securities, commercial and bank credit, and process of immobilization of bills. Also, the problems of the legal framework relating to bill circulation in Ukraine are investigated and some recommendations for reduce the risks of bill circulation are given

Keywords: money laundering; credit costs of currency and payment, promissory notes, bills of exchange

1. Вступ

Для кожної держави боротьба з відмиванням коштів, одержаних незаконним шляхом, є питанням національної безпеки. Тому постає питання про необхідність у розробленні та впровадженні проце-

дур фінансового моніторингу. Також постає питання про побудову національної системи протидії відмиванню грошей з урахуванням досвіду інших країн і рекомендацій міжнародних організацій, суб'єктами якої можуть бути як державні органи, так

і всі фінансові установи. На вирішення проблем, що постали на шляху економічного зростання, забезпечення національної безпеки, становлення ринкових засад економічних відносин та виконання зобов'язань перед світовим співтовариством щодо міжнародної співпраці в напрямку інтеграції фінансового простору, Україна приєдналася до формування глобальної системи протидії легалізації коштів здобутих злочинним шляхом і фінансування терористичної діяльності. Об'єктивно, без фінансового сектору економіки, легалізація незаконних активів неможлива.

2. Постановка проблеми

Останніми роками законодавство України з питань протидії легалізації доходів злочинного походження та фінансування тероризму зазнає суттєвих доповнень, зокрема, прийнято третю редакцію Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та розповсюдження зброї масового знищення», що регламентує функціонування національної системи контролю та протидії відмиванню «брудних грошей».

Протидія відмиванню займає одне з найважливіших місць як у антитерористичній проблематиці, так і в проблемі надійності фінансової системи в країнах світу взагалі і в Україні зокрема.

Традиційні особливості фінансового сектору, включаючи швидкість здійснення транзакцій, міжнародні масштаби угод і висока адаптивність, створюють передумови для використання його інструментів у схемах мінімізації податкових зобов'язань, ухилення від оподаткування, виведення коштів за межі України та легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом. Також необхідно зазначити, що на процес оцінки ризику використання фінансових інструментів в нелегальних злочинних фінансових операціях має значний вплив рівень прозорості обігу таких інструментів та спроможність швидко ідентифікувати учасників таких транзакцій.

3. Аналіз останніх досліджень

Останніми роками законодавство України з питань протидії легалізації доходів злочинного походження та фінансування тероризму зазнає суттєвих доповнень, зокрема, прийнято третю редакцію Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [1], що регламентує функціонування національної системи контролю та протидії відмиванню «брудних грошей». З листопада 2012 року до цього Закону внесені зміни згідно із Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України» [2].

Термін «відмивання коштів» («money laundering») з'явився в офіційному юридичному лексиконі нещодавно. Проте світова громадськість уже встигла продемонструвати серйозність своїх намірів у протидії цьому явищу. Віденська конвенція ООН

1988 р. запропонувала вичерпне визначення цього терміна. Значну роль у цьому відіграло створення 1989 р. Групи з розроблення фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF – Financial Action Task Force) [3].

Дослідженням проблем протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, займалися такі вітчизняні і закордонні вчені, як: А. Римарук, Ю. Лисенков, В. Коваленко, В. Білоус, О. Барановський, С. Дмитров, О. Ч. Роу, Л. Наполеоні, Дж. Робінсон, Бекряшев А. К., Белозеров Й. П., Б. Болотський та ін. У більшості випадків наукові публікації зводяться до аналізу тіньової економіки та виділення проблеми відмивання коштів у цьому аспекті або розглядаються питання легалізації «злочинних» доходів злочинними угрупованнями та боротьбою державних структур з цим негативним явищем і кримінально-правові аспекти явища. Дослідженням же первинного фінансового моніторингу займаються дуже мало, особливо його методологічним підґрунтям, хоча це є основою протидії та боротьби з легалізацією злочинних доходів.

4. Сучасний стан вексельного обігу в Україні та стратегії його розвитку.

Сучасні масштаби можливостей тих, хто професійно займається відмиванням грошей, необмежені. Саме тому, непросте завдання з протистояння безпеки, пов'язаної з відмиванням, постає як перед правоохоронними та іншими контролюючими органами, так і перед фінансовими установами.

Поряд із втратами бюджету, використання значених схем негативно впливає на надійність фінансових інститутів, прозорість та ефективність фінансового ринку, інвестиційну привабливість економіки країни. У зв'язку з цим, при формуванні умов для розвитку фінансових ринків та інструментів необхідно запобігати їх використанню у тіньових схемах.

За даними Державної податкової служби України [4], у 2010 р. виявлено 430 суб'єктів господарської діяльності з ознаками фіктивності та суб'єктів, векселі яких мають ознаки фіктивності Ці підприємства випустили майже 4,6 тисячі векселів номінальною вартістю понад 16 мільярдів гривень. У першому півріччі 2011 року було виявлено випуск 1083 векселів фіктивних підприємств номінальною вартістю близько 2,5 мільярдів гривень.

Діючим законодавством України не передбачено обмежень використання векселів у розрахунках під час здійснення будь-якої господарської діяльності. Вексельне право максимально захищає усіх учасників вексельного обігу від фінансових ризиків на відміну від облігацій, права держателів яких практично не захищені законодавством. У процесі обігу паперових векселів право рішення щодо прийняття векселя покладає на потенційного векселедержателя, який менш за все зацікавлений у високих ризиках.

Щодо державного регуляторного контролю за обігом векселів, то необхідно визнати відсутність системного контролю з боку держави за ринком векселів. Специфікою обігу векселів в Україні з надзвичайно високим рівнем корупції є те, що наймасштабнішими та гучними вексельними аферами були век-

сельні програми за участю держави (енергетичні векселі, державні казначейські векселі Укрспецфіну, фінансові казначейські та банківські векселі, які уряд без необхідної правової бази намагався запровадити в обіг в електронному виді у 2013 р.). Відсутність державної статистики щодо операцій з векселями з 01.10.2008 р. та навіть адміністрування передбачених законом реєстрів виданих суб'єктами господарювання векселів тільки посилила негативну специфіку. Для запровадження цивілізованого обігу векселів в Україні актуальним стає створення єдиної державної інформаційної системи обігу векселів, що буде сприяти встановленню контролю за їх випуском та обігом, обмежень щодо обсягу випуску векселів одним суб'єктом господарської діяльності залежно від обсягу його активів, а також реєстру фіктивних та ліквідованих підприємств, які були емітентами векселів; організація прозорих торгів векселями на біржах за порядком, враховуючим специфіку ордерних цінних паперів для зниження ризиків учасників торгів та підвищення ліквідності векселів в обігу.

Необхідно зазначити, в другій редакції Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом або фінансуванню тероризму» до фінансових операцій, які підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу (стаття 15 Закону) відносились фінансові операції з векселями тільки на пред'явника [5]. В третій редакції Закону України про боротьбу з відмиванням злочинних активів до фінансових операцій, які підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу (стаття 15 Закону) відносяться будь-які фінансові операції з використанням векселів [1], що є доказом непрозорості вексельного обігу в Україні та зростанням ризику легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, в обігу векселів.

Такий стан діяльності Національної системи боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом або фінансуванням тероризму формує нездатність вказаної системи проходження взаємної оцінки технічної відповідності до нових рекомендацій FATF, прийнятим в лютому 2012 року для вивчення рівня ефективності національної системи протидії відмивання брудних коштів або фінансування тероризму (ПВК/ФТ).

Для четвертого раунду взаємних оцінок FATF прийняла взаємодоповнюючі для оцінки технічні відповідності Рекомендаціям FATF і оцінку того, чи є національна система ПВК/ФТ ефективною і який рівень цієї ефективності. Таким чином, Методологія поєднує два компоненти:

- Оцінку технічної відповідності, яка торкається конкретних вимог 40 Рекомендацій FATF, головним чином того, як вони співвідносяться з відповідною правовою та інституціональною системою країни; а також, повноваження і процедури компетентних органів. Вони і є основними структурними елементами системи ПВК/ФТ;

- Оцінка ефективності докорінно є відмінною до оцінки технічної відповідності. Вона уявляє собою оцінку достатності застосування Рекомендацій FATF і визначає рівень досягнення країною певного

набору результатів, які є головними для побудови надійної системи ПВК/ФТ. Таким чином, в центрі уваги оцінки ефективності знаходиться рівень досягнення правовою та інституціональною системою країни очікуваних результатів.

Оцінка технічної відповідності та ефективності разом складають комплексний аналіз рівня відповідності країни Рекомендаціям FATF і того, наскільки успішно вона підтримує стійку систему ПВК/ФТ, чого і вимагають Рекомендації.

Дана Методологія розроблена для перевірки експертами – оцінщиками виконання міжнародних стандартів ПКВ/ФТ. Вона відображає вимоги, які зазначені в Рекомендаціях FATF та Пояснювальних записках, які встановлюють міжнародний стандарт протидії відмиванню коштів і фінансуванню тероризму і розповсюдженню зброї масового знищення, не змінюючи і не перебільшуючи ці вимоги. Вона допомагає експертам ідентифікувати системи і механізми, розроблені країнами з відмінними правовими, регуляторними і фінансовими структурами з метою впровадження ефективних систем ПКВ/ФТ; а також корисна для країн, які переглядають і вдосконалюють власні системи, в тому числі відповідно до потреб в технічній допомозі. В даній Методології також використано накопичений досвід проведення оцінок відповідності попередніми версіями Рекомендацій FATF, накопичений безпосередньо FATF та Регіональними групами по типу FATF, Міжнародним валютним Фондом та Всесвітнім Банком [6].

Необхідно звернути увагу і на недосконалість не тільки впровадження законодавства щодо боротьби зі злочинними активами, а і самого законодавства. Так, наприклад, в перекладі на українську мову 32 Рекомендації FATF, знято акцент на перевезення кредитних коштів обігу та платежу (bearer negotiable instruments) до яких відносяться прості і переказні векселів, банкноти та чеки, в наслідок чого вимоги до дослідження даних інструментів підвищенні, а причини підвищення цих вимог не задекларовані. В результаті підвищений контроль за даними інструментами, але не розроблені шляхи зниження ризику використання цих інструментів, таким чином не має впровадження і в практичну діяльність суб'єктів державного і первинного фінансового моніторингу [7].

Вексель – це неемісійний, документарний, ордерний цінний папір, що дає власникові векселя право вимагати від векселедавця по настанні зазначеного часу погашення суми номіналу, зазначеного у векселі, якщо вексель – дисконтний, та/або сплати відсотків, якщо вексель – процентний. Перехід права власності на вексель здійснюється шляхом проставлення передавального напису, який за вексельною термінологією називається індосамент. Індосамент може стати бланковим, якщо на ньому проставлені підпис і печатку колишнього власника, але немає найменування нового власника. У цьому випадку вексель перетворюється цінний папір на пред'явника.

Відповідно до міжнародного досвіду, при наявності бланкового індосаменту вексель може бути поміщений на зберігання та облік в депозитарій, де

переходи прав власності на нього будуть здійснюватися шляхом переказів за рахунками депо [8].

Необхідно визначити переваги обігу векселів в бездокументарній формі шляхом переказів в депозитарній системі векселів. По-перше, це зниження витрат на перевірку автентичності векселів.

Основна проблема, з якою стикаються оператори вексельного ринку, – документарна форма векселя і пов'язані з цим додаткові витрати на перевірку векселів, їх зберігання та інкасацію. Кожний учасник вексельного обігу змушений самотійно організувати інфраструктуру, що займається перевіркою бланків векселів, їх передачею контрагентам, пред'явленням до погашення і т. д. Для зниження ризиків, пов'язаних з документарною формою векселів, необхідно наявність власної криміналістичної лабораторії, служби інкасації та фахівців з експертизи векселів, що в результаті виявляється досить дорого. У результаті великі оператори вексельного ринку змушені нести серйозні витрати на організацію інфраструктури, а більш дрібні – нехтувати цими ризиками, що досить ризиковано.

Рішенням може стати централізований депозитарний облік векселів. Саме депозитарій може стати сховищем основного обсягу векселів на ринку для більшої частини операторів і сконцентрувати в собі всі витрати на інфраструктуру.

При прийомі документарних цінних паперів на зберігання депозитарій відповідно до чинного законодавства зобов'язаний забезпечити контроль достовірності векселів, прийнятих на зберігання, а також контроль за тим, щоб депоновані векселі не були оголошені недійсними і (або) викраденими, не перебували в розшуку або не були внесені в стоп-листи емітентами, правоохоронними органами або органами державного регулювання ринку цінних паперів.

Великі депозитарії, що здійснюють облік векселів, обов'язково мають штат професійних експертів і відповідне обладнання для проведення перевірки автентичності цінних паперів. А якщо говорити про централізований облік, то депозитарій, який його здійснює, цілком може налагодити взаємодію з векселедавцями, цінні папери яких знаходяться на зберіганні.

Після передачі векселів на зберігання та облік в депозитарну установу перехід прав власності здійснюється переказом по рахунках депо. Таким чином знерухомилення векселів приводить до зниження ризиків, властивих фізичній передачі документарних фінансових інструментів на пред'явника, зменшуються витрати на транзакцію, скорочуються тимчасові витрати, підвищується прибутковість.

До речі, 28 грудня 2011 року Кабінет міністрів України прийняв постанову №1379 "Про затвердження плану заходів на 2012 рік із запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом або фінансування тероризму", якою зобов'язав створити централізований електронний Єдиний державний

реєстр з випуску, обігу та погашення векселів, але ця Постанова так і не була виконана [9].

По-друге, впровадження обігу векселів в бездокументарній формі зумовлює зниження витрат на закриття операції, погашення та інші операції, що вимагають транспортування цінних паперів. Особливо гострою стає проблема для регіональних операторів вексельного ринку, вимушених витрачати значні кошти для інкасації векселів, що має значний вплив на обсяг прибутку, отриманого по таким операціям.

Слід зазначити, що індосамент у цих векселів повинен бути відкритим, щоб облік в депозитарній установі міг вважатися депозитарним і перехід прав міг здійснюватися шляхом переведення за рахунками депо. Але вирішення проблеми переходу прав за бланковим індосаментом існує шляхом переходу векселя в документарну форму та передачу його на відповідальне збереження до депозитарної установи.

В наслідок організації обігу векселів в депозитарній системі наступним кроком розвитку вексельного ринку України стане організація біржової торгівлі векселями за правилами неемісійних цінних паперів. Необхідно зазначити, що впровадження біржової торгівлі векселями приведе вексельний обіг в Україні в відповідність до Європейських Директив та міжнародних стандартів обігу цінних паперів, буде сприяти розвитку інфраструктури вексельного ринку, підвищенню ліквідності векселів, запровадженню процедур рейтингу векселів, очищенню фінансового ринку від фіктивних та з браком форми векселів та розвитку міжнародної стандартизації векселів з подальшим виходом на міжнародні фінансові та фондові ринки. Також стане актуальним впровадження міжнародних вексельних розрахунків відповідно до Конвенції Організації Об'єднаних Націй про міжнародні переказні векселі і міжнародні прості векселі (Нью-Йорк, 1988 рік) [10].

5. Результати досліджень

Найважливішим щодо створення прозорого обігу векселів та протидії використання векселів в фінансових операціях легалізації злочинних активів є створення механізмів повного знерухомилення векселів як способу абсолютної мінімізації ризиків та впровадження комплексного адміністрування вексельного обігу в Україні. Концепція створення Єдиної інформаційної системи випуску, обігу та погашення векселів вже стала складовою Комплексної програми реформування фінансового сектору України, програми розвитку фондового ринку України до 2020 року.

Організація депозитарного обліку векселів сприятиме зниженню ризиків, притаманних документарним цінним паперам, зниженню витрат на інфраструктуру, зниженню транзакційних витрат, підвищенню ліквідності вексельного ринку та підвищенню прибутковості операцій з векселями.

Але при цьому виникає питання довіри до самого депозитарію, на зберіганні у якого виявляються

значні активи, у розпорядженні якого знаходиться великий обсяг інформації. Тому до депозитарію, який здійснює зберігання та облік значного обсягу векселів і тим більше централізоване зберігання векселів, необхідно пред'являти високі вимоги до управління ризиками, незалежності, системі корпоративного управління, страхуванню відповідальності, членства в саморегулювальних організаціях, наявності рейтингів надійності та інші, які будуть підвищувати надійність депозитарію і довіру до нього.

6. Висновки

Для успішного входження України до Європейської спільноти, Україні потрібно адаптувати фінансову систему до європейських та міжнародних стандартів. Впровадження Рекомендацій FATF в законодавство України та побудування ефективної Національної системи по боротьбі з відмивання брудних коштів, фінансуванню тероризму та розповсюдженню зброї масового знищення є найнеобхіднішою засадою для виходу країни з кризи та створення умов для розвитку економіки України та формування її фінансової безпеки. На даний момент чітко визначення операцій, що підлягають обов'язковому фінансового моніторингу, не може в повній мірі забезпечити захист від відмивання грошей. Тільки повне розуміння характеристик і способів використання фінансових інструментів, наприклад векселів, прозоре ефективне державне регулювання секторів фінансового ринку, а також побудова національної системи оцінки і управління ризиками щодо відмивання нелегальних активів дозволить протидіяти розвитку міжнародної фінансової злочинності на території України.

Література

1. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення [Електронний ресурс] / Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1702-VII. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1702-18>
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України [Електронний ресурс] / Закон України від 5 липня 2012 р. №5083-VI. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4652-17>
3. Боротьба з відмиванням грошей: європейський досвід для України [Текст] / Дзеркало тижня. – 2007. – № 49. – С. 11.
4. Головач, О. «Ми активно протидіємо створенню фінансових ресурсів, що живлять корупцію» [Електронний ресурс] / О. Головач // Вісник податкової служби України. – Режим доступу: http://www.visnuk.com.ua/article/Oleksandr_5046860.html
5. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму [Електронний ресурс] / Закон України від 15.11.2011р. №4025-VI. – Режим доступу: http://www.sdfm.gov.ua/documents.php?cat_id=32&doc_id=4&lang=uk&page=1
6. Methodology for Assessing Compliance with the FATF 40 Recommendations and FATF 9 Special Recommendations [Electronic resource] / FATF Recommendations. – Available at:

<http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/methodology/fatf%20methodology%2022%20feb%202013.pdf>

7. Міжнародні стандарти з протидії відмиванню доходів та фінансуванню тероризму і розповсюдженню зброї масового знищення. Рекомендації FATF. [Електронний ресурс] / Державна служба фінансового моніторингу України. – Режим доступу: http://www.sdfm.gov.ua/content/file/site_docs/2012/22.03.2012/1.pdf

8. Фещенко, Н. М. Вексельний обіг в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення [Текст] / Н. М. Фещенко // Економіка, Фінанси, Право. – 2007. – № 3. – С. 22–24.

9. Про затвердження плану заходів на 2012 рік із запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України, Національний банк; Постанова, План, Заходи від 28.12.2011 № 1379. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1379-2011-%D0%BF>

10. United Nations Convention on International Bills of Exchange and International Promissory Notes (New York, 1988) [Electronic resource] / United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL). – Available at: http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/payments/billsnotes/X_12_e.pdf

References

1. Pro zapobigannya ta proty`diyu legalizaciyi (vidmy`vannyyu) dohodiv, oderzhanyh zlochynnym shlyahom, finansuvannyyu terory`zmu ta finansuvannyyu rozpovsyudzhennyya zbroyi masovogo zny`shhennyya. Zakon Ukrayiny` vid 14 zhovtnya 2014 roku № 1702-VII. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1702-18>
2. Pro vnesennyya zmin do deyaky`x zakonodavchy`x aktiv Ukrayiny` u zvyazku z pry`jnyattyyam Kry`minal`nogo procesual`nogo kodeksu Ukrayiny`. Zakon Ukrayiny` vid 5 lypnya 2012 r. № 5083-VI. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4652-17>
3. Borot`ba z vidmy`vannyyam groshej: yevropejsk`y`j dosvid dlya Ukrayiny` (2007). Dzerkalo ty`zhnya, 49, 11.
4. Golovach, O. My` akty`vno proty`diyemo stvorennyyu finansovy`x resursiv, shho zhy`vlyat` korupciyu. Visny`k podatkovoyi sluzhby` Ukrayiny`. Oficijny`j veb-sajt Available at: http://www.visnuk.com.ua/article/Oleksandr_5046860.html
5. Pro zapobigannya ta proty`diyu legalizaciyi (vidmy`vannyyu) dohodiv, oderzhanyh zloch`nnym shlyahom, abo finansuvannyyu terory`zmu. Zakon Ukrayiny` vid 15.11.2011r. №4025-VI. Available at: http://www.sdfm.gov.ua/documents.php?cat_id=32&doc_id=4&lang=uk&page=1
6. Methodology for Assessing Compliance with the FATF 40 Recommendations and FATF 9 Special Recommendations. FATF Recommendations. Available at: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/methodology/fatf%20methodology%2022%20feb%202013.pdf>
7. Mizhnarodni standarty` z proty`diyi vidmy`vannyyu dohodiv ta finansuvannyyu terory`zmu i rozpovsyudzhennyyu zbroyi masovogo zny`shhennyya. Rekomendaciyi FATF. Derzhavna sluzhba finansovogo monitory`ngu Ukrayiny`. Available at: http://www.sdfm.gov.ua/content/file/site_docs/2012/22.03.2012/1.pdf
8. Feshhenko, N. M. (2007). Veksel`ny`j obig v Ukrayini: problemy` ta shlyaxy` yix vy`rishennyya. Ekonomika, Finansi, Pravo, 3, 22–24.
9. Pro zatverdzhennyya planu zaxodiv na 2012 rik iz zapobigannya ta proty`diyi legalizaciyi (vidmy`vannyyu) dohodiv, oderzhanyh zlochynnym shlyaxom, abo finansuvannyyu terory`zmu. Kabinet Ministriv Ukrayiny`, Nacionalnyj bank;

Postanova, Plan, Zaxody` vid 28.12.2011 № 1379. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1379-2011-%D0%BF>

10. United Nations Convention on International Bills of Exchange and International Promissory Notes (New York,

1988). United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL). Available at: http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/payments/billsnotes/X_12_e.pdf

Дата надходження рукопису 27.04.2015

Гулей Анатолій Іванович, доктор економічних наук, доцент, Голова Правління, ПАТ «Українська міжбанківська валютна біржа», вул. Межигірска, 1, м. Київ, Україна, 04070

E-mail: guleya@ukr.net

Дмитренко Тетяна Леонідівна, Голова Правління, ГО «Агентство з розвитку вексельного ринку», Академія управління фінансами Міністерства фінансів України, вул. Щекавицька, 34, м. Київ, 04071

E-mail: TatianaDmytrenko@gmail.com

УДК 338.242.2:339.13

DOI: 10.15587/2313-8416.2015.42891

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИСОКИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ КОНКУРЕНТНОЇ ЕКОНОМІКИ

© Н. В. Захарченко

У статті обґрунтовано, що робота з інноваціями та їх впровадження є досить ризикованими заходами. Насамперед важливо чітко розрізняти кінцеву ефективність проекту і витрати підприємства до того часу, коли проект почне давати віддачу. У відповідності зі своєю специфікою малим високотехнологічним підприємствам доводиться проявляти свою гнучкість та здібність до швидкої переорієнтації

Ключові слова: підприємство, високі технології, ринкова економіка, інновація, конкуренція, вибір, ефективність, попит, товар, стратегія

In the article it is substantiated that work with innovations and its introduction are very risky actions. First of all it's important precisely to distinguish final efficiency of the project and expense of the enterprise until the project will start to give feedback. According with specificity small high-tech enterprises should show the flexibility and ability to fast reorientation

Keywords: enterprise, high tech, market economy, innovation, competition, choice, efficiency, demand, product, strategy

1. Вступ

В другій половині ХХ ст. Науково-технічний та технологічний чинники набули визначального значення в економіці багатьох країн світу, в міжнародних економічних та політичних відносинах.

Досвід розвинених країн свідчить про те, що корінні перетворення в області продуктивних сил в епоху НТР, швидка мінливість її хвиль, а отже, нових комбінацій чинників виробництва, широке впровадження нововведень стали нормою сучасного економічного життя. І якщо інноваційний підхід має зростаючу роль в розвинених країнах, то в сучасній Україні, в умовах переходу до ринкової економіки та необхідності виходу з глибокої кризи ця роль є особливо визначальною [3].

2. Постановка проблеми

Розглядаючи вплив економічних законів на економічну систему, а в її вмісті і на високотехнологічну діяльність, необхідно усвідомлювати комплексність дії всіх економічних механізмів.

У реальній дійсності всі закони одночасно взаємодіють між собою. Реальний економічний процес виступає як рівновага багатьох економічних законів. Таким чином, дія на високотехнологічну діяльність в

економічній системі є результатом взаємодії сукупності економічних законів, тобто виступає як закономірність. Найбільш відкрито ця взаємодія виявляється в механізмі конкуренції. Конкуренція завжди є обов'язковим атрибутом ринкових відносин, або індикатором розвитку ринку.

3. Аналіз публікацій

Відповідно до класифікації (ієрархії) конкурентних переваг з точки зору їх значимості М. Портера, конкурентні переваги найбільш високого порядку пов'язані з радикальними змінами. До таких М. Портер відносить запатентовану технологію виробництва. Сьогодні сумарна вартість створених у світі технологій сягає 60 % всього суспільного валового продукту. Важливий внесок у дослідженні проблем та особливостей розвитку високих технологій в умовах конкурентної економіки внесли відомі вчені-економісти Буркинський Б. В. [1], Друкер П. [2], Захарченко В. І. [1, 3, 4], Маршалл А. [6], Морозов Ю. [7], Петрович І. [8], Портер М. [9], Шарко М. [11] та ін. Однак, у цих роботах недостатньо відбито зв'язок високотехнологічної діяльності з процесом механізму конкуренції.

Відсутність цілісної та обґрунтованої концепції управління конкурентними перевагами фірми і